

NEPOSTOJNO DELAVSKO POLITIČNO GIBANJE POSTAJA VPRAŠANJE.

Veliko delo podvzame strokovna unija izobraževalna liga.

New York, N. Y. — Strokovna unija izobraževalna liga predstavlja tisoč lokalnih delavskih unijam, ki imajo pet milijonov članov, na splošno glasovno vprašanje, ako se naj delavski organizira v separati delavski stranki za politično akcijo.

Referendum bo delavstvu dal priložnost, da se samo izreče, ali želi, da se organizira v samostojni delavski stranki, da se lahko tudi s politično akcijo bojuje za svoje cilje in namene. To vprašanje bo delavstvu predloženo v obliki resolucije, ki jo je sprejela strokovna unija izobraževalna liga.

To je že drugo vprašanje, ki ga izobraževalna liga postavlja delavstvu na splošno glasovanje. Prvo vprašanje je bilo, ako se naj delavske organizacije ene stroke tesneje organizirajo in združijo. Večina se je izrekla za združenje. Enajst delavskih federacij in večje številne centralne delavskih organizacij se je izreklo, da želi tesneje združenje v strokovni organizaciji.

William Z. Foster, tajnik Strokovne unije izobraževalne lige, opozarja delavstvo ob tej priložnosti, da igra evropske delavske veliko vlogo v politiki, ker je politično organiziranje delavskih strank. Delavski izvajajo vseh delovnih vidov.

"V Nemčiji kontrolirajo razne delavske stranke 47 odstotkov članov narodnega parlamenta," pravi Foster. "V Avstriji kontrolirajo 38 odstotkov, v Češkoslovačiji 36 odstotkov, v Belgiji 75 odstotkov, na Danskem 34 odstotkov, v Italiji in v Bolgariji 25 odstotkov, na Norveškem, v Holandiji in v Švici pa 22 odstotkov."

Misel, da se morajo delavci organizirati v samostojni politični stranki, dobiva vedno več pristašev v delavskih strokovnih organizacijah in zadnje čase je ta misel kar zavalovala v delavskih organizacijah. Vedno bolj pa delavstvo opušta staro geslo: "Nagradite svoje prijatelje in kaznite svoje sovražnike."

"Tej misli so naklonjeni šestnajst številnih delavskih organizacij, rudarji, tipografi, krojaški delavci in številne delavske centralne organizacije, državne delavske federacije, farmerske organizacije in liberalne skupine po vsej deželi," pravi Foster. "Lahko odsev te misli podaja konferenca za politično akcijo, ki se je vršila zgodaj v letu 1922 v Chicagu."

"Organizirano delavstvo je politično bren pravice. Delavstvo ni ma zastopnikov in se ne more znebiti na nobeno zakonodajno zbornico. V Washingtonu postoji delavski blok. Na Angleskem tvori zdaj delavstvo oficijelno opozicijo in ima v nižji zbornici 143 poslancev."

"Vzrok, zakaj ni naše delavstvo zastopano v državnih zakonodajah je iskati v tem, ker je bilo strokovno organizirano delavstvo nestranskarstvo v politiki. Mi ne moremo imeti neodvisnega delavskega strokovnega gibanja brez politične delavske stranke."

Washington, D. C. — Izseljeniški zborniški odsek pravi v svojem poročilu, da ni namen nove vedloge zapostaviti kateri narode. Manjšina, ki je podala svoje poročilo, je ravno nasprotnega mnenja.

Po novi predlogi, ako bo sprejeta, bo dovoljeno priti le 2% izseljenikov vsakega naroda na podlagi kvote iz leta 1890 v Ameriko.

Pregled večjih dnevnih dogodkov.

Amerika.
Panika med razkrinkanimi privatnimi detektivi, ki so kovali "rdeče zarote".
Štirje parniki izgubljeni v silnem morskem viharju.
Alexander Howat v Kansasu v drugo izpuščen iz zaporu.
Gibanje za enotno delavsko fronto.

Evropa.
Litvinci in Poljaki so se pograbili pri Vilni.
Turčija dobila ostro zavezniško noto.
16.000 nemških rudarjev zastavkalo v Ruhru.
General Degoutte je dejal, da Francozi ostanejo tisoč let v Ruhru, ako Nemčija ne plača dolgov.
Odnosaji med Francijo in Anglijo so vedno bolj napeti.

OBTOŽENI PRIVATNI DETEKTIVI V KONFUZIJU.

Burnsovi in Thielovi agentje napadejo Balanova, toda njihove tajtve se ne ujemaajo.

MEYERS NASTOPI KOT PRIOA.

Chicago, Ill. — Allen O. Meyers, načelnik "radikalnega departementa" Burnsove detektivske agencije, je prišel v Chicagu, da odgovori na obtožbo in izjavah Balanova, špijona in agenta-provokatorja v delavskih organizacijah. Čegar zasliševanje je trajalo tri dni v pisarni odvetnika Wm. A. Cunneaja. Frank P. Walsh, ki vodi zaslišanje, je povabil Meyersa, naj pride na zagovor.

Balanov je pod prvim izjavil, da je Meyers organiziral in vodil napad na komunistično konvencijo v gozdu blizu Bridgema, Mich., v zadnjem avgustu in da je skoval nebrojne zarote proti rdečkarjem.

Agentje Burnsove in Thielove agencije taje in kriče, da je vse akupaj laž, pri tem pa prihajajo v protislovja. Sherman Burns, sin Williama J. Burnsa, lastnika Burnsove agencije, toda bil je odslavljen kot slepar. G. C. John, upravitelj čikaške podružnice, pa pravi, da Balanov ni bil nikoli v službi Burnsove detektivske agencije.

Balanov je v četrtak nadaljeval z razkrivanjem svoje špijonske kariere. Njegova prva služba pri justičnem departementu je bila leta 1917, ko je bil na priporočilo čikaškega državnega pravdnika Hoyna nameščen v Rockfordu, Ill., kjer je vohunil med delavci, ki so gradili vojaško vežbališče Grant.

Pozneje je stopil v radikalne delavske organizacije, v katerih je bil "aktiven" član. Soznajal se je osebno z vsemi voditelji levega krila socialistične stranke, iz katerega se je kasneje izemila komunistična stranka v dveh skupinah. Pridobil si je zaupanje Williama D. Haywood in nekoč mu je poslal v New York kovčeg, ki je bil poln raznih listih in radikalnih tiskovin.

Ob času procesa proti W. B. Lloydju in drugim komunistom v Chicagu je Balanov pošiljal iz New Yorka grozilna pisma s podpisom komunističnega voditelja Alfreda Wagenknechta čikaškim kapitalistom in javnim uradnikom s namenom, da bodo kapitalisti in uradniki zapravili več denarja za najemanje detektivske "protekcije". Poštni nadzorniki, ki so stedihi pisma, so odkrili, da so bila poslana iz Burnsove pisarne v New Yorku in Balanov je bil aretiran, toda obtožnica nspram kjer mu je hitro zaspala iz razloga, ker bi bila obravnava pregledoboko kompromitirala mogočnega Burnsa.

NAŠE INDUSTRIJSKE RAZMERE VZGAJAJO KRIMINALCE.

HUODELSTVA SE NE MOREJO PREPREČITI S KAKOVDA NJEM POSAMERNIKOV.

Tako sodi pomočni državni pravdnik Ferdinand Peora v New Yorku.

New York, N. Y. — "V našem zelo zamotanem industrijskem sistemu postoje razmere, ki aktualno ustvarjajo zločine. Zločini se ne morejo preprečiti, ako se kasnuje le individualni krivci. Poseči morate globlje. Odpraviti morate grozno jama, ki jih povzročajo."

Tako ni govoril delavski agitator, socialist, boljševik ali dobrohotni pridigar, ki skuša svoje nauke spraviti v soglasje s Kristovimi, ampak govoril je te besede pomočni državni pravdnik Ferdinand Peora na javnem sredo v New Yorku. Izjavil je, da bi bilo treba dognati življenjepisa vsake osebe, ki je obtožena zločina, da sodniki lahko došenejo, kdo so pravi kriminalci s nestransko slovesko pametjo in kdo so krivi socialistnih slov in hipnih vplivov. Prvo je treba poslati v ječo, da postanejo neškodljivi, drugo pa pa treba dati priložnost, da prične življenje znova.

Juristi, ki ne poznajo le črk v zakoniku, ampak ki so globoko študirali današnje socialne razmere, so že zdavnaj prišli do tega prepričanja, kot pomočni državni pravdnik. Ali njih glas je ostal vedno glas vpijočega in puškavi, ker so ga preupili tisti, ki imajo dobiček od današnjih socialnih razmer, katerim se moči premešanje, medtem ko drugi živijo v ješah kot krivi družinskih razmer.

In tudi glas pomožnega državnega pravdnika Peora zaenkrat še ne bo prodri, ker je nemogoče priškovati pravice od človeške družbe, v kateri se še vedno na prvem mestu sprejaba krivica. Njegov glas bo povečal število onih, ki so spregledali, da so vročki s zločine iskati v zlu, sedanjega gospodarskega sistema. Pomagal bo povečati armado onih, ki so prepričani, da ljudje ne prihajajo na svet kot rojeni hudodelci, ampak da jih razmere želo pahnejo na pot zločina.

LITVINCI S POLJAKI V BOJU.

Bitka pri Vilni.

Kopenhagen, 16. febr. — Iz Variave javljajo, da so izbruhli krvavi boji med Poljaki in Litvinci v okolici Litve, ko so poljske čete hotels zasesti nevtralni pas, katerega je doletela liga narodov. Poljaki so zasedli vas Pukarnijo, Litvinci so pa razstrčili most pri Wojtovem in razdeljali železnice. Na obeh straneh je precej ranjenih.

REDKA ČESTNA ROPARJA.

St. Louis. — (Fed. Press.) — Policija išče dva zamorska cestna roparja, ki ne ropata delavcev. Ko sta pred nekaj dnevi ustavila Dayton Eggersa, je dejal, da je delavec in nima denarja. "Dobro," je odgovoril eden roparjev, "midva ne ropava delavcev"

si, toda zadnji ni hotel dosti odgovarjati. Na vprašanje, kje in kdaj je bil rojen, je rekel, da "ne ve." Povedal je, da je njegova mati še živi v Rusiji in ji redno piše. "Pozabil" je tudi, kdaj je šel v Ameriko in kje je stopil na suho. Na vprašanje, če je državljani Združenih držav, je pokazal drugi državljanski papir, ki izkazuje, da je bil naturaliziran leta 1920 v Friendship, Wis.

HOWAT JE SOPET NA PROSTI: GOVERNOR GA JE PARDONIRAL.

Topeka, Kans. — (Federated Press.) — Alexander Howat, po krivici odstavljeni predsednik rudarske unije v Kansasu, je bil znan štiri dni v drugem zaporu, v katerem je imel odsedeti preostalih 62 dni, ko je bil izpuščen iz prvega zaporu pred nekaj tedni. Governor Davis, ki je bil izvoljen sedajno jesen na program proti sloganemu industrijskemu sodišču, ga je pardoniral. Howat pravi, da ni prošil za pomilodjenje, ampak se je zanj potegnil njegovi prijatelji. Zdjaj je prost vseh zapornih kazni.

NAPETI ODNOSAJI MED ANGLIJO IN FRANCIJO.

"Čuvaj se, Anglija!" grozi parizski list. — Angličini in ameriški bankirji "žvižgajo" nemške marke.

NARASČANJE REVOLTE V RUHRU.

London, 16. febr. — Angliška vlada je odrekla Franciji rabo železnice in angleški okupacijski četi ob Reni.

iz Esena poročajo, da je 16.000 rudarjev zastavkalo v okolici Bechuma v protestu proti aretiranju rudarskega ravnatelja Stroeterja.

Dusseldorf, 16. febr. — Francoski general Degoutte je dejal planov v intervjuju s poročevalci, da Francozi ostanejo v Ruhru tisoč let, ako Nemčija ne plača, kar je dolžna Franciji.

London, 16. febr. — Angliška vlada se obotavlja dati železnice v okolici Kolina Francozom na razpolago, tomadvevs popajanje se danes nadaljuje. Popularna zahteva, da vlada odpokliče angleške čete iz Forenja je vedno večja.

Francija zahteva, da ji Angličini odstopijo poleg železnice tudi šest milj teritorija svoje okupacijske cone ob Reni. Anglični amatrje, da tega ne morejo storiti, ako hočejo ostati v Porenju.

Bonar Law je dejal včeraj v parlamentu, da angleška vlada še ni poskušala dognati, dal da Francija prekršila versajlako pogodbo s okupacijo Ruhra.

Paris, 16. febr. — Francosko vladno časopisje silovito napada Anglijo radi izjav Lawa in Curzona, ki sta rekla zadnji terek v parlamentu, da Francija tira Evropo v pogubo s svojo brezglavo politiko napram Nemčiji.

"Čuvaj se, Anglija!" svari "Eho de Paris" v vitrijojnem članku. Znani Pertinax pa obtožuje Anglijo, da podpihuje Nemčijo in ji daje pogum k nadaljevanju pasivne resistence v Ruhru.

Dusseldorf, Nemčija, 16. febr. — Četa francoske pehote in strojničarjev je včeraj okupirala mestno hišo v Essenu, ko so delavci razglasili 24-urno protestno stavko radi aretiranja podžupana in ravnatelja elektrarne. Aretacija je bila izvršena, ko so Nemci ustavili električno razsvetljavo in vrgli v temo hotel Kaiserhof, v katerem so nastanjeni francoski vojaški poveljniki. Obnemel je general Fournier obvestil župana Luthera, da si bodo francoski vojaški "sami postregli" v prodajalnicah in povsod drugod, kjer so bojkotirani.

V Geselkirehenu so se izgreli. Včeraj je bil francoski častnik napaden in tepen na ulici. Župan v Blakensteinu je bil obojen na mesec dni zaporu; policijska ravnatelj v Pirmansenu in Zimmernu sta tudi bila vrnena v zapor.

Francoski so ustavili dva nemška časopisa v Essenu.

V Geselkirehenu so Francozi aretirali župana, podžupana, ravnatelja podružnice državne banke, načelnika policije in 31 policajev.

Šestindvajset nemških civilnih uradnikov in sedem dijakov je bilo včeraj izgnanih iz Forenja, ker se niso hoteli pokoriti francoskim ukazom.

Coblentz, 16. febr. — Nemški bruderi so potopili velik brod v kanalu, ki veže Herne s Reno.

(Dolje na 3. strani.)

JAPONSKA NA VALOVH GOSPODARSKEGA NEPOKOJA.

KATO TUDI NE TVORI EDAJ NOBENE NEVARNOSTI ZA KITAJ.

Taka je sodba dr. Sidney L. Gulicka o debeli vzhajajočega solca.

Washington, D. C. (Federated Press.) — Gospodarski polem in politični liberalizem se zdaj razvijata vzporedno na Japonskem. Tako sodi o položaju dr. Sidney L. Gulick, odbornik Federalizirane cerkvenega sveta, ki priskrjuje zdaj položaj na Daljnem vstoku.

V svojem poročilu glavnemu stanu svoje organizacije poroča dr. Gulick, da Japonska ne tvori več nevarnosti za Kitaj in njene druge sosedne delele.

"Japonska je prepojena s nezadovoljnostjo in hipanjem," piše dr. Gulick. "Meade in cene niso padle, in posledica tega je omanjena pozicija Japonske kot narod, ki prodigira in izvrša v Kitaj."

"Delala se dosedevno nabaja v dobi velike gospodarske nevarnosti in nesrede. Njeno nezavarovano posojilo Kitaju — sto milijonov dolarjev v zlatu — se v splošnem vedno bolj amatra za izgubo. Počakati je treba, da se pokaže, ako pozno spoznanje o potrebi prijeteljkih in lastnih stikov s Kitajem odpravi globoka pedsodka in sovražnost, ki jih goje praktično skoraj vsi Kitajci, ki se zanimajo za mednarodne stike."

"Militaristični element na Japonskem ni popolnoma brez vpliva in zadnje čase ikhodi s svojimi nepravilnimi predlogi. Toda liberalni voditelji se pripravljajo se razviti pravilno gleda mednarodnih stikov. Prepričani so, ako bo Japonska tako ravnila, tedaj prevedri vihar gospodarskega in socialnega značaja, ki prav zasneljivo pride nad njo."

"Novi ministrski predsednik, admiral baron Kato je prevzel to mesto le pod pogojem, da se mu militaristični voditelji objubljijo, da se zelo znižajo stroški za armado in mornarico. Postal je ministrski predsednik s namenom, da točno izvede pogodbo washingtonske konference za znižanje oroževanja, na kateri je bil navzoč kot delegat."

"Druga znamenja, da liberalizem na Japonskem prihaja k moči, so številna. Vidijo se v demonstracijah za splošno volilno pravico za vse podanike, o kateri voditelji na glasu prišakujejo, da bo uvedena v tleh de štirih letih. Dalje se vidi v razširjenji svobodi tiska, ki kritizira napake in slebo delo militaristov in njih ikodljivo politiko. Dalje v zahtevi, da sta vojni in mornariški minister civilista, da se tako zgolji kontrola militaristov nad japonsko sunanjo politiko."

"Hitro narasčajoča moč liberalnega gibanja daje upanje, da se vpostavijo pravi stiki med Japonsko in Ameriko. Kar potrdi apremenjeno obnašanje Japonske napram Koreji, Kitaju in Sibiriji."

Dr. Gulick zaključuje: "Pogodba, ki se je dosegla med Japonsko in Združenimi državami glede velikosti njihovih mornaric, onemogočuje, da napadeta druga druga. V bodoših diplomatskih pogajanjih ne bo grožen o mogoči uporabi sile ali pa vojae."

STOPROCENTNI AMERICAN JE UNORIL LINCOLNA.

Minneapolis. — (Fed. Press.) — "Abraham Lincoln je umrl mudičnik od roke morilec, ki je verjel, da je patrijotični stoprocentni American," je dejal farmersko-delavski senator Shipstead pri elavnosti v spomin Lincolnovega rojstnega dne 12. t. m.

VEŠNE.

Chicago in okolice: V nedeljo jeano in mrščo. Severnovzhodni vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah: najvišja 7, najnižja 4. Solnce žide ob 6:42, zide ob 5:23.

FRANCIJA, KI POKA POD TRSO DOLGOV, POBOJUJE MILJONE POLJSKI!

Paris, 16. febr. — Francoska zbornica je včeraj s 515 glasovi proti 68 odobrila novo notranje posojilo v vsoti 13.000.000.000 frankov in 400 milijonov frankov posojila Poljaki. Poljska vlada je sestavila državna gospodvo za to posojilo. Socialisti, ki so glasovali proti posojilu, so protestirali, rekoč, da Francija naj raje plača svoje dolgove Angliji in Ameriki, predno posojuje milijona Poljkom, ki porabijo ta denar za povečanje svoje armade.

DVE REVOLUCIJI GROZITA NEMČIJI.

Komunisti na eni in konzervativci na drugi strani shirajo svoje sile.

SEDANJE RAZMERE NE MOREJO DOLGO TRAJATI.

Berlin. — (Feder. Press. Poroča Louisa P. Loehner.) — Kaj prihaja v Nemčiji? Splošno mnenje je, da razmere, kakršne so danes v Nemčiji, ne morejo dolgo trajati. Marka pada od dne do dne za tisoč pik; panika je povsod.

Dve grupi Nemcev se pripravljata za revolucijo. Prva je tajna monarhistična organizacija, h kateri spadajo inspiratorji umora Rathensuwa. Veliko vrsto denarja se stekajo v te organizacije iz misterioznih virov. Tehnično je bila tajna organizacija razpuščena — toda vsako ve, da organizacija še obstoji in dela "dneva".

Uspeli fašistov v Italiji je spemal nemški reakcionarje, toda voditelji pravijo, da se jim nikamor ne mudi. Mirno čakajo — revolucija delavcev, sed potem "nagajimo mi kol odvisniki demokracije."

Druga grupa je komunistična stranka, ki je zelo močna. Njeni voditelji so tudi previdni in čakajo — revolucije fašistov, rekoč: "Počakamo, da nasadajski uprisore drugi 'Kapp-pu', tedaj vatanemo mi in pogajamo puš in mirovali ne bomo, dokler ne bo ustanovljena delavska republika."

Tako čakajo drugi na druge. . . Sedanje razmere v Nemčiji najbrž kmalu ponudijo priložnost, da bo poteklo začet.

V POTLAČENJU TIČI NEVARNOST.

New York, N. Y. — Professor Albert Bushnell Hart, načelnik departementa za zgodovino in ustavno vlado na harvardski univerzi, je pri diskuziji v Narodnem republikanskem klubu rekel, da tvori nevarnost sedaj v Ameriki potlačevanje in ne radikalizem.

"Pravo nevarnost za vlado tvoriijo ljudje, ki skušajo obvarovati civilizacijo s neeviliniziranimi metodami," je rekel profesor Hart.

Ko je kritiziral, kar je on sam označil za "radikalno delavske gibanje," je dejal da sodniki izvajajo sami drugo formo radikalizma, ko se poslužujejo sodnijske prepovedi, moči, ki jim ni bila nikdar namenjena.

Obojil je tudi kanalski industrijski zakon, ki je vpostavlil neke vrste špijonažo za delavce.

ZNANSTVENO PREDAVANJE V OLENDALČOU 'PRINCESS'.

Chicago, Ill. — V nedeljo dan 18. februarja bo v gledališču "Princess", 319 Juina Clarkova ulica, znanstveno predavanje o "Nedežih solnčnega sistema". Začetek točno ob treh popoldne. Vsi sedeži so pedeset centov. Kdor razume angleški naj poseti to predavanje, ker bo razširilo njegovo znanje.

IDELEKI IŠVRSNI V JEČI MORAJO BITI KAZNANOVANI.

Madison, Wis. — Državnoshanski poslanec Eugene Killian je predložil predlog, ki doloda, da morajo imeti vsi produkti, ki so bili izdelani v ječi, znambe, po kateri je spoznati, da je produkt bil izdelan v kaznilnici.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
 Cena glasila po dopravnem. Količina se ne veda.
 Količina: Zvezljena delava (vsem Chicago) \$4.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$2.50 na leto, \$1.25 na pol leta, \$0.62 na tri mesece, in se izračunava \$2.00.
 Naslov na vso, kar vam želi s listom:
"PROSVETA"
 2287-29 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.
"THE ENLIGHTENMENT"
 Organ of the Slovack National Benefit Society.
 Owned by the Slovack National Benefit Society.
 Advertising rates on agreement.
 Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6 per year; Chicago \$4.50, and foreign countries \$8.00 per year.
"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi p. pr. (Jan. 21-22) poleg valoga imenu na naslovu pomeni da vam je s tem darovan potobilo naročnina. Poslovite je pravilno, da se vam ne ostavi list.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Kolombe, Wis. — V zadnja dopisem sem poročala o židovski svedi, ki se je bila prikazala o Božiču začasa rojstva otroka. Zda pa morem na žalost poročati, da s tistim žudešem ni nič. Mislija sem si še: kako bomo srečni, da bomo imeli tako blizu božje pot in tukajšnji listi so bili polni razmišljanj o nenaravnih prikazih. Posebno tukajšnji po- bošnjaki so govorili, da bo mogoč konec sveta ali da se bo še nekaj čudnega zgodilo, samo počakaj da je treba.

Res čakali smo in tako smo do- čakali, da se je žudeš razbil in ni. Bilo je tako: Ko je oče sre- nega očeta prišel pogledat "žudeš", je hitro pronašel, da imajo v hiši svetle žage, ki daje od se- be poseben blišč. Žaga se je od- luči odsevala in na steni svetila, tako da je izgledalo kot bi bila na steni svezda.

Je pač tebeva dandanas s žu- deši, kajti ljudje se preveč nav- vihani. Ravno na tak način je bi- lo tudi mogoče pred dva tisoč leti. Vsaj tu v Zdravnih državah je vzporeditev takoga žudeša ne- kaj bolj težka. V srečni Jug- slaviji je drugače in morda bi bi- li šli ljudje kar v procesijah do take hiše, "kjer se je pokazala svezda", ustanovili bi božjo pot in obhajevali vse, kar bi se jim pu- stilo. Saj ni zamere, če pa vidi- mo še tu precej takih ljudi, kako bi tam ne bili, kjer jih vzgojuje- je v takem duhu.

Takrat ko sem prišla v to ob- ljubljeno deželo, sem bivala v na- selbini, kjer je živelo več slov- skih, strogo katoliških družin. Njih otroci so bili neubogljivi in poredni, kot je navada pri otro- cih. Prišli domov od igre so pripovedovali mataram grde reči in tako sem ališala, kako sta ma- teri točili druge druge o poredno- sti otrok. Eno je bila mnenje, da so otroci zato taki, ker jih tu v Ameriki ne nosejo takoj prvi dan h krstu, temveč šele takrat, ko so že par mesecev star ali pa toliko, da se sam lahko gre h krstu.

V starem kraju otrok nič ne vo- vlašil se ko je odrasčen in star 20 let in to prav za to, ker je bil brš po rojstvu pri krstu.

Druga pa je rekla: Naša starejša ni bila pri krstu dokler ni bila stara šest mesecev, ker tam, kjer smo bili, ni bilo daleč na- koli nobene cerkve ne duhovna, ampak drugi so krišeni čimprej, je mogoče.

Tako vidite rojaki, da ljudem v stari domovini ni zamere, če krat kaj drži kot sta govorili oni dve ženski. Seveda, nekaj je še res. Ko bi ljudstvo bolj bralo knjige, in napredne časopise ter hodilo malo manj okoli duhov- nov, ne bi bilo toliko ubogih na duhu.

Razmere za nas farmarje so po- voljne. Narava je vsa v praznič- nem oblaku, v beli snežni odeji. Tudi mrli sever nas je dobro is- kusil, ako imamo kaj tople kári. Dne 3. in 4. t. m. je kazal toplo- mer 40 pod ničlo, dne 5. in 6. pa okoli 30 pod ničlo. Vsih temu u- pamo, da nas kmalu obišče eveto- ša spomlad.

Pozdrav vsem čitateljem in čit- ateljicam Prosvete. — Farma- rica.

White Valley, Pa. — Hudi ča- si nastopajo. Cimbolj je svet ci- viliziran, toliko hušje nastopajo delavski nasprotniki. Vse stora, samo da jim je mogoče obdržati delavsko maso na vajejih, da je tako lahko vodijo po svoji volji. Dandanes jim je pač lahko tako storiti, kajti vedno se dobi še zadostno število izdajalcev med nami, ki so pripravljani za borih par centov izdati svoje sotrpine in se proti njim boriti. Neveda je temu kriva.

Pogosto mora delavstvo seči po svojem zadnjem orožju — po stavki, da si ohrani vsaj nekoliko pravice do sloveškega življenja. Stavka pa tudi izgubljena ni ve- dno le nesreča, kajti delavec, ki mora sicer dandanas garati, za dobiček drugih, se začasa stavke marsikomu lahko priuči. Oddah- ne se in ima čas do premišljeva- nja o svojem položaju ter o kri- vičnem redu, ki vlada nad nami. Vprašaje se, zakaj mi je tako tre- peti, ko vendar gara vse svoje življenje, da s tem ustvarja neiz- merna bogastva, a naposled ni- ma niti toliko pravice, da bi se boril za svoj kosček kruha. Do zaključka pride slednjič, da je v največ slučajih delavstvo samo krivo, ker se še vedno ni otroče

klečeplastva. Če trvamo premiš- ljuje, uvidelo, da svojim voditel- jem izkazuje vae preveč časti in se jim vse pregluboše klanja- mo, tako da se oni prevzamejo in tako čutijo, da se veš od nava- dnih delavcev. Sani delavci vz- gajamo nazadnjaške voditelje, ki jim dajemo neštete vzgleda, da iz naprednih bojovnikov nazad- nje postanejo ponišni hlapič. Ne delavcem temveč delavskim is- koriščevalcem.

V Zdravnih državah lahko pristevalo našega slavnega bo- jevnika J. L., predsednika rudar- ske organizacije, med one, ki ni- majo trdnega hrbišča. Preveč ponišni so bili člani organizacije napram njemu, zato je postal on sam tak napram podjetnikom. Kot tak se je pokazal za nezmo- žnega na takem mestu. Ko je odstavil v Kansasu predsednika rudarskega distrikta in suspendi- ral cel distrikt, je storil krivico. Howat se mu je menda zdel pre- deč, ker ni bil podoben kot on in je rajše šel v ječo kot se podal podjetnikom. Drugič se je poka- zal za nesposobnega, ko je podpisi- l klevelandsko pogodbo, v ka- teri je veliko preveč kompromis in izgleda in nje hlapčevstvo. Skoraj pet mesecev smo se strop- no borili s organiziranimi premo- garji, slednjič pa smo bili propu- štjeni na milost in nemilost pre- mogarskim kraljem. To ni krivda rudarjev, ki so se držali v orga- nizaciji trdnost, temveč onih, ki so pristali na tako pogodbo. Pred- sednik rudarske organizacije se je oprijel pred operatorji rudni- kov in da bi se jim prikupil je po- zabil na vse objave, ki nam jih je vedno dajala organizacija.

Ja takoga Sloveka dandanas povzdigujejo pri organizaciji ter pojejo mu slavo! Kot bi bil res kak delavski osvoboditelj! Se bo- mo šivati v takih razmerah, do- kler ne bo ispalila le nas ona su- šenska kri tlašastva.

V št. 27 rojak Kim piše, da sem se vmešal v njegovo godjo. Res, prava godlja je to, ki me vre psemalo. Ker pa mi šelim dobro in ne slabega, pa sem vzel ku- halnico v roko, da bi od strani pomagal, da bi kaj ne vrtelo šec, ker Jonas je še prepola. Melati pa mi ni ljubo kaj takega, pač pa samo na kratko odgovorim: Jas nikakor ne menim, da bi se s njim prepjal, braniti sem hotel le svoje društvo. Tudi on, če bi bil na mojem stališču in bi mi bi- lo kaj za društvo, mislim, da bi ne bil molčal, in ne pustil bi, da bi drugi njegovo društvo napa- dali brez vsakih dokazov. Is mo- jega dopisa pravi, da posnema, da ga nečesa dolžim, kar pa ni- kakor ne more razumeti. Povem mu torej še enkrat, da k društvu, ki ga napada, spada tudi jaz, ki nikakor ne odobravam njegovega pisarjenja. Na sejah naj povs, kar ima za povedati. Splošno poveda- dano, tukajšnji društveni sbrati- je nikakor niso taki pobojniki kakor bi jih on ved našel. Pi- še tudi, naj bičem pravo osebo, njega pa naj pustim pri miru. Ni- kogar nimam za iskati in tudi njemu ne šelim slega, godlja pač še preveč smrdi, da bi jo še jaz vmešal. Rojak dalje še piše, da je dobro podučen ter daje samo ne- kaj pojasnil, če pa ne bomo mi- rovali, da bo še ved, da bo narod dovolj vedel. Naj ve kolikor ho- če jaz sem trdno prepričan, da moja kakor tukajšnji rojakov duše niso tako črne kot jih on si- ka. Ne bojimo se torej pred jav- nostjo. — Valentine Laharnar.

Indianapolis, Ind. — Kakor do- lavce povsod zavračajo, tako je tudi pri nas. Ravno narobe je pa s onimi, ki nosijo črne sukneje in imajo večji del vira svojih do- hodkov v delavstvu. Zdi se kot bi jim nikdar ne bilo dovolj delav- skih žuljev. Ubogi delavec, ki ima itak šec glavo nadlog in kri- šev, ki komaj zasluži, da preživ- sebe in svojo družino s skromno prehrano, je še od njih nadlego- van. Dasiravno zasluži delavec komaj po \$15 na teden in je po štiri ali pet glav v njegovi dru- žini, se oni s črnimi suknjami ne sramujejo priti k njemu molo- dovat za darove, da "čestitljivi go- spod" dobi svoj del za njih ma- čno delo, ki koristi samo njihove- mu šepu. Rojaki si lahko misli- te, kako težko je izhajati s pe- najst delarji tedenske plače pri taki dragini in s tem rediti dru- žino. Pa ali mislite, da gospod- supnik to kaj upošteva. Kakor preračunjen šidovski barantšec so, ki hočejo imeti svoj del. Ta- ko je celo na priklinc oznamil, da pri "ofru" ne sprejme manjšega daru kot 10c. Ubogi trpin naj to- rej vzame, kjer hoče, vpraševati se sme, kaj mu bo ostalo na ju- tri, če bo lahko kupil kruha se

svoje malenkost, temveč dati mo- ra v last boljko in "dober na- men." Ravni je zasledjen in ta- ko daruje, misleč, da mu bo ta- ko bog pomagal. Če do njega ni še prodrla luč spoznanja, ga ne smemo radi tega razmehovati in privoščiti, da se mu tako godi. On ni kriv, da je tako navečan, zato je le pomilovanja vreden, a od nas je potrebno, da ga poduči- mo, dobimo ga na svojo stran in povejmo mu resnico.

Ker je v naši naselbini število naprednjakov, je umerno, da se gospod vnamirja, ni mu dovolji in naziva nas rdečkarje ali pa za- rukana Kranjec. O nas ima na priklinc neštete takih cvetoših iz- razov. Vai ti izrazi pa vemo da bi se spremenili v madene vabljivke, če bi imeli sanj okrogle dolarje. Toda dolarji rdečkarjev niso o- krogli temveč štirioglati, torej jih ni tako lahko sanj valiti, ka- kor mu jih navale zgrepane duši- ce.

Pridni so verniki v donanjuju darov, čeprav so delavske razme- re, da bi Slovek obupal. Lapa vae- to mu nasejo skupaj, da bi se go- tovo revelu zavrtelo, še bi ališal pri računih ob koncu leta število skupaj amesnik tisočakov na "hišo božjo". A hiša božja je le reva. Nepristana leli na njej dolg in še vedno veš ga je. Ver- niki strmejo in zmajejo s glavami, ne pomislijo pa na to, da njih poljaki pastir kupuje farme po geografski državi.

Tako se godi nekaterim našim Slovencem v Indianapolisu, kar se jim še niso odprte oči. — Poz- drav vsem čitateljem Prosvete. — Naročnik.

Šola za ohrano zdravja.

Zdravstveni oddelak Federated Press. Pile dr. P. L. Clark.

Devica.

Davies (difterija) je katarilna bolezen. Kakor oseplice in legar tako tudi davies izvira iz znan- nje in notranje umazanosti. S tem mišlim predvsem notranjo telesno umazanost.

Znanje snaga ne pomaga nič, ako je notranjost telesa zama- rjena. Videl sem slučaj v Chi- cago, ko je otrok bogatih star- šev, ki ima pasturji kolikor jih hoče in katere ga vedno umivajo, kopažo in čistijo, da je bil ko- smag, bil vedno bolan v grlu. Njegov naradni odpor proti bo- lezni je bil tako slab, da je otrok stalno imel bacila davies v grlu.

Mnogo je ljudi — mogoče dva odstotka — ki, so popolnoma zdravi in opravljajo svoja dela, ki pa smirno nosijo daviesne bacile v grlu. V Chicago je teh lju- di 30,000 do 60,000, ki redno ho- dijo po ulicah. Sani pa niso bol- ni. Tjose je ljudi, ki imajo da- viesne bacile v grlu, toda davies nimajo nikoli, in sicer radi tega, ker je njih telesni odpor tako mo- čen, da jim bacili ne morejo škoditi. Enako je v tuberkuloznimi bacili, ki zaidejo v pljuča sleher- nega Sloveka, ampak valed tega še nima vsakdo jetike.

Drugače je s otroci, zlasti s ti- stimi otroci, ki so telesno omeh- kušeni ali "soarkljani". Kadar mi prinese otroka bledega obra- za, rumene kože, kašljajočega, s zamaženim nosom in otečenimi bezgavkami v grlu — ne pomi- šljam o njegovi boleznii niti toli- ko kot o prebivalstvu na Betelgu- ced.

Navadno vprašam mater: "S čim hranite otroka?" in kadar mi odgovori: "Z mlekom in sme- tano, sladkorjem, prepečenim kruhom, jajci in sadjem za zaju- trek" — tedaj vem vročke kataril- ričnega položaja, v katerem se nahaja otrok.

Melanča smetane in sladkorja je alaba reč za človeški želodec. In če se temu primešane še devi- talizirane in demineralizirane (o- ropave vse najboljših redilnih snovi) močnate jedi, tako da ni- so drugo kakor čisti škrob (štr- ka), tedaj ne dobi otrokov telec- ni sistem ničesar okrepilnega, kar mu bi dalo naradni odpor proti bacilom. Mleko in sladkor se nikoli dobro ne pomešata s ali- no v ustih in valed tega nista pre- bavljena v želodec, pač pa kipi- ta. Sladkor povzroča kisline in podliga kipeenje. Okipele kisline, pomešane s gnilim proteinom, za- strupajo kri, ko se absorbirane (vsrkane v sistem) med odhaja- njem skozi drob. Telo se po tem poakuha iznebiti teh strupov ter jih meče iz sebe skozi sluznate mrene in posledica je katarilni položaj.

Katarilni tok je sprva redek in

bol. Ka pa ima telo vedno več in več strupov, izvirajočih iz khal- nostane tok gostejši, grd in re- men. Prihaja iz grla in nosa. Ve- sluznate mrene v telesu so priz- dote, posebuo v grlu, na bezgav- kah in v nosu. Vnete mrene so potem gorke in dobrodošlo gusa- do za bacila, ki povzročajo davi- so, pljučnico itd.

Ako je telo čisto in prosto ki- silin, se ni treba bati daviečnih ba- cilov. Naravna obramba skrbi, da ne škodijo otroku.

Davies se mora zdraviti naj- prej s — čistjenjem glavnega te- lesnega kanala: drobovja. Otrok mora dobiti dobro dozo kastorje- vega olja in primerno dozo podo- filina, da se mu olive jetra in iz- ložajo dovolj žolčanice, katera od- vaja nešteto čisti čreva. O- otrok ne sme dobiti ničesar jesti, dajte pa mu dosti vode. Na ta na- čin se bo kri hitro izčistila in šta- kri napade vnete dele v grlu in ustavi gnój, v katerem se reče bacili.

Iščičena kri požiwi živčni si- stem, ki pojači vse organe in to- bo veliko pomagalo pognati bole- sen is telesa.

Bolnik mora dobiti klistir (vbrizgane dristilo) dvakrat ali trikrat na dan kakor hitro se po- jurejo bolečine in vnetje v grlu. Najj sledi doza kastorjevega olja, velika doza. Potem deni o- troka v banjo vroče vode, tako vroče kolikor more prenesti, in ga držati toliko časa v vodi, da se dobro spoti; potiti se mora najmanj pol ure ali eno uro. Na- to zavij otroka v toplo odejo in ga položi v posteljo ter dobro pokr- j. Ko se prenaha znojiti, deni ga soper v banjo. To mu potegne kri v kožo. Kadar se sedem ali o- sem milijonov kožnih znojnic na- polni s krvjo, potegne koža kri od vseh notranjih organov z bez- gavkami in grlu vred in vnetje v grlu mora prenehati, kajti kri, ki povzroča vročino, je s potenjem odstranjena. Difterična mrena se ne bo več razširjala in otrok od- dravi v kratkem času.

Ako nimad banje v hiši, namoči dve ali tri rjube v vroči vodi, o- šemi jih in zavij vanje otroka v postelji ter ga pokrij s koci, da se bo dobro potil. Glavno je, da se bolnik dobro spoti in skuha.

Če na ta način pomagat otro- ku, dobi normalno temperaturo četrti dan, čeprav bo difterična mrena še vedno v grlu; mrena se bo veš rasti in se bo hitro lupi- la. Otrok ne sme jesti osem do de- set dni, ostroma toliko časa, da ima čisto grlo in normalno tem- peraturo, piti pa mora vsak dan dosti vode. Ko je čas za jej, daj mu najprej malo pomorancnega soka in juhe iz zelenjave. Ako za- line vročina soper rasti, prenehaj s jedjo in dajaj mu samo vodo.

Davies pride naglo, zato je tre- ba hitro pomagati in delati ener- gično kot je gori povedano. To si dobro zapomni, ker lahko si reši otroka smrti, predno pride zdrav- nik.

Še enkrat: ne dajajte otroku jedi, dokler ima vročino. Jed, re- cimo mleko, pomešate s seboj da- viesne bacile, jih zanesete v želodec, kjer najdejo ugodno mesto za množenje, kajti želodec ne more prebavljati ničesar v vročinem stanju človeka. Jed ni prebavlj- na, temveč kipi in gnije v želod- cu in drobci ter donaka sistemu še več strupa, kar postavi bolnika v večjo nevarnost.

(Namen teh člankov pod naslovom "Šola za ohrano zdravja" je, seznaniti čitatelje s poglavitnimi vzroki vseh boleznii v serbo, da se izognejo bo- leznim in si podajožjo življenje. O- zvirali se bomo tudi na ekonomsko stran zdravja. — Na vprašanja do- mo odgovorjati po vsaki kakor jih prajemo. Čitatelji tega lista imajo, ako želijo, pravico do brezplač- nega zdravljenja na kliniki "The Health School Clinic" v Chicago. Za privatni obisk je treba plačati. Napisite vsa vprašanja na: Dr. P. L. Clark, 29 So. State Street, Chi- cago, Ill.

Copyright, 1922, By P. L. Clark, M. D.

(Opomba uredništva: Vai tisti, ki pišejo dr. Clarku za pojasni- la ali nasvete, naj pišejo, če je le mogoče angleško, ker dr. Clark nima slovenskega prevajalca.)

STRAŠNE SKRBI FINANČNEGA BARONA.

Percy H. Jonston, predsednik Kemične narodne ban- ke, je v poročilu na delničarje razkril, kakšne strašne skr- bi ga morijo in mu najbrž ponoči odganjajo spanec od njegovih oči.

Bančni predsednik je zdrav kot riba. Saj njegovo poročilo ne pove na nobenem mestu, da je bolan. Tudi njegovi svojci so zdravi. Ne strada tudi ne. Stare in pono- šne obleke tudi ne nosi. Steganji čevljev tudi nima na nogah. Njegove visoke plače tudi niso znižali. Kaj pa je s njim? Le malo potrpljenja!

Bančni predsednik se boji, da bo treba zvišati de- lavske mezde, ker ni armada brezposelnih delavcev v Ameriki tako velika, da bi na stotine delavcev stalo vae- ko jutro pred raznimi tovarnami in čakalo, da jih delo- dajalec milostno pokličejo na delo. On toži, da ne bodo ameriški tovarnarji mogli konkurirati angleškim fabri- kantom na trgih, ker imajo angleški tovarnarji veliko iz- biro na delavnih močeh med brezposelnimi delavci, ka- terih je zdaj prav veliko na Angleškem.

To so tiste strašne skrbi, ki mučijo finančnega mag- nata v Wall Streetu. Boji se za profit!

Nevarnost pa ni tako velika, kot jo opisuje finančni mag- nat, pa tudi ne tiči v povzihanju delavskih mezd.

Finančni magnetje in industrijski knezi bi radi zni- žali mezde, pa se ne upajo. Svoje močgane si belijo, ka- ko bi bilo mogoče znižati mezde, ne da bi delavci zastav- hali. Kajti če se napravi poizkus za znižanje mezde in delavci zastavkajo, vzame vrag tudi precejšnji del profita. Lani so bili profiti visoki, saj tako so govorila finanč- na poročila velikih industrijskih in bančnih korporacij koncem leta. Letos bi radi te profite povečali. Stvar je nasreč taka, ako so profiti veliki, tedaj se pri gospodih finančnih in industrijskih pojavi še večja slast po pro- fitih.

Finančnemu baronu se zdi, da letošnje leto ne bo zelo ugodno za povečanje profitov, za to stoka in joka, da se bodo delavske mezde povzdale, ker ni velike brez- poselne delavske armade pred tovarniškimi vratmi, ki šaka na milost gospodarjev.

Ali niso take skrbi res hude?

KDO POVIŠUJE CENE IN USTVARJA DRAGINJO?

Zelo navadna pesem, ki se je že večkrat ponovila v velikih dnevnikih in ki so jo peli finančniki in veleindu- strijsalci v vseh varijacijah, se glasi, da visoke delavske mezde povzročajo draginjo.

Čitatelji in naročniki, ali ste ališali ali čitali, da je volneni trust — American Woolen kompanija — povišal mezde delavcem v svojih tovarnah?

Ako še niste tega ališali ali čitali, ste pa najbrž že izvedeli, da je American Woolen kompanija napovedala, da se volneno blago v jeseni podraži za dvajset odstotkov. Čitali in ališali ste mogoče tudi, da je vprav ta družba na- pravila ogromne profite v vojnem času in da je kmalu po sklenjenem premirju naskočila svoje delavce z znižan- jem mezde.

Kako se ta napoved o povišanju cen ujema s trdit- vijo, da visoke delavske mezde povzročajo draginjo?

Modro in pametno bi bilo povedano, ako se reče, da profitlačnost in požrešnost po vednem večjem profitu gonita cene navzgor in povzročata, da bo navadno ljud- stvo hodilo kmalu oblečeno le še v bombaževino in ža- kije vino. To bi saj nekam odgovarjalo približno polo- žaju takemu, kakršen je.

Ta družba kontrolira več ko petdeset odstotkov to- varn, v katerih se izdeluje volneno blago. Kar ta druž- ba izreče, je postava za druge tovarnarje, ki se pečajo s produkcijo volnega blaga. Colninski tarif je tem gospo- dom dobrodošel in lahko so diktirali že naprej povišanje cen. Visok colninski tarif je odpravil tujezemsko konku- renco na ameriških trgih in ljudstvo bo plačalo produkte po tisti ceni, ki jo narekujejo oni, kateri so gospodarji nad produkti.

Tak je današnji producijski sistem in zdi se, da je ljudstvo zadovoljno s njim. Ako bi ne bilo zadovoljno s njim bi v javne urade in postavljale zastope že zdavnaj izvolilo može, ki bi s postavami odpravili tak sistem, ki draži obleko, sploh vse življenjske potrebščine navad- nemu ljudstvu in dovoljuje, da se zbirajo neizmerna bo- gastva v rokah posameznikov.

DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press).

Krojači v New Yorku zmagu...

Stavke rudarjev v Penni. 8300...

Stavke v San Francisco. V stav...

Stavke v New Yorku zmagu...

Razne vesti.

STRAŠNI VIHARJI NA PACIFIKU IN ATLANTIKU.

Štiri ladje so se pogrezle, pet...

Chicago, Ill. — Brzjavna po...

Od devet ladij so štiri nasede...

Britiki tovarni parnik "Tusca...

Lesena ladija "Nika", naložena...

Parnik "Santa Rita" je ujel...

Motorna ladija "Coolcha" je...

Nepoznana skupa se je pogre...

Brezlično poročilo je povedalo...

Škuna "Friendship" je klicala...

Norveški parnik "Mexicano" j...

Tovarni parnik "Manhattan I...

Fred Panamo je bojna ladija u...

ca "Fraguharja" in potegnili s...

Mornar dela, trpi, tvega svoje...

MESTO CARJEVIH DRAGULJEV SO NAŠLI ČLOVEŠKO TRUPLJO.

New York, N. Y. — Dolgo ča...

Sugestija je postala tako silna...

Odrejena je bila kompanija vo...

To se je zgodilo. Mornarja so...

POSLEDICE STAVKOKANKEGA DELA.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.)...

Porter se je nasmehnil in po...

KAKO BLATNO DELAVORNIM ZVEŠTE VODITELJE.

Ottawa, Can. — Tom Moora, p...

Nasprotniki delavstva ne bodo...

ODŠKODNINA ZA NEMOŽNO JE BILA DOLOČENA PREVIŠKO.

Philadelphia, Pa. — Pierrpont...

NAPETI ODNOSI MED ANGLIJO IN FRANCIJO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

KARTEVA PO KINOSLIKANJE IZ RUSIJE NARAŠČA.

New York, N. Y. — "Temni ča...

V srednjem zapadu bodo kazali...

SDAJ SO JAPONSKI PROLETARCI NA VRSTI.

New York, N. Y. — Pred tride...

Napravila se je pogodba s Ja...

Tako braziljski kapitalizem d...

KAJ VSE ŽGANJE "STRI"!

Chicago, Ill. — Topolmer je ka...

RUSKI FILM PREPOVEDAN V OBLI.

Columbus, O. — (Fed. Press.)...

volucije. Ohijski cenzorji so zavr...

OGENJ JE UNIČIL KLAVNICO V OMAHI.

Omaha, Neb. — V klavnici tvrč...

NAPETI ODNOSI MED ANGLIJO IN FRANCIJO.

(Nadaljevanje s prve strani.)

Plovba po kanalu, ki tvori važno...

Berlin, 16. febr. — Iz višjih u...

Nemška vlada je zadnje dni s...

Opomba. — Lahko bi me-tala...

Naše družinske razmere.

Opomba. — Lahko bi me-tala...

V nedeljo zjutraj dne 8. sept...

V najinem zakonu so bili taki...

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 3. aprila 1904. Inšurp. 17. Junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-39 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

IZVRŠVALNI ODBOR: UPRAVNI ODESEK.

FOROTNI ODESEK: John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK: OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-39 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VERHOVNI IZBRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6323 St. Clair Av., Cleveland, O.

Zdravitveni odbor: Predsednik: Frank Alst, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VEŠTILNIK: Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VEŠTILNIK: Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VEŠTILNIK: Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VEŠTILNIK: Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

VEŠTILNIK: Korespondenca z gl. odborom, ki deluje v glavnem uradu, se vrši takole:

val me je, kje sem bila, da mu ni...

Tiste dni je bila po naselbin...

Tako je sedaj rojakinja "s hri...

Omeniti moram tudi še, da si...

OPOBENI: Zastopniku Del. Slovenije, ki se...

POTREBUJEMO — Ienako ali...

POTREBUJEMO — Ienako ali...

POTREBUJEMO — Ienako ali...

Josip Jurčić.

Hči mestnega sodnika.

Ivirna zgodovinska povest iz 15. stoletja.

(Dalje.)

"Kaj pravite, Cirijani, ali ni bila izpoved med menoj in tem sodnikom prav zanimiva? Saj ste vendar vse slišali!"

"Nekoliko, toda iz tega sem presodil, da ste od kraja prav po glavarjevo govorili, proti koncu pa ne po Vaši navadni modrosti. Saj veste, da na svetu moramo biti vsi kolikortoliko hinaveli. Svojih pravih misli ne smemo vsakemu praviti. Poslednji naslov, ki ste mu ga nateknili, vem, da je moža hudo razkačil in to mi boste potrdili, da je eden najnevarnejših Valih sovražnikov."

"Kaj! Ko bi bil še trikrat nevarnejši, hočem ga ponižati, da bodo on in vsi ljudje enake vrste vedeli, kaj se pravi pravditi z možmi, ki imajo nekaj imena."

"Ne zamerite mi" — pravi na to Lah — "če sem prav slišal, vam je žugal, da se pri vojskodu pritoži in gotovo veste bolje od mene, da ta Ernest meščanstvo in beravice bolj podpira, kakor moše tistega rodu, iz katerega je sam."

"Vem, in ko bi jaz to babo, Ernesta dosegel, hotel bi ga poučiti s nosem, česar ne ve. Pa tudi vem, da imam zdaj ravno po njem toliko oblast, da tega sodnika spravim v kraj, predno bo utegnil drugam poročati, kaj delam."

"Kaj, zapreti!" vpraša Cirijani in oči se mu zasveti, zakaj nekaj mu je prišlo na misel, ki je ravno njegovim nameram bilo več kakor prikladno.

"Kaj je, če ga zapremi? Vzrok se bo dobil prav dober."

"In potlej je njegova hči —"

"To vam mar, meni nič."

In še dobro dolgo sta se potem ta dva plemenita moža posvetovala, kaj in kako. Kakovi so bili ti črteži in kako so se jima istekli, naj častiti bralce povzame iz naslednjega.

5.

Drugi dan so se zbrali vsi svetovalci v mestni hiši, ki je takrat stala na Starem trgu, in so ukro-

nili, kadar se zgodi še kaj enakega, da se neutegoma pošlje nekaj meščanov do vojvode. Zadržaj pa se zopet bili vsi te misli, ne za dlako vdati se krivičnem terjavam glavarjevim, stare mestne privilegije tudi z orožjem braniti in zvesto varovati čast mestnega sodnika.

Nekaj dni je preteklo potem. Glavar svojega faganja ni bil izpolnil, dasi tudi mu mesto ni hotelo izdati moše, ki je bil v boju na ulicah potolkel njegovega hlapca; vse bi se bilo celo potabilo, ko se na bi bila tretji dan po mestu razširila novica, da se je ponoči število glavarjevih vojnih hlapcev precej naravnalo. Govorili so, da je vse, kar jih je imal na svojem gradu, poklical k sebi v mesto in da so mu jih nekaj posodili tudi prijatelji plemenitaki, med njimi slasti Apfaltrerni. Ni čuda torej, da so meščanje malo utihnili, natihem shajali se, in glave stikaje šepetali in ugibali, kaj se bo napravilo iz tega. Kakor bi hotel nagejati meščanom, je pošiljal glavar majhna krčeva svojih vojakov po ulicah, kakor a stražo. Mestni čuvaji so se po Sumerekovem povelju le-tem ogibali, in tako je bil več časa pokoj.

Vendar je Sumerek vedel, da vse to nekaj pomenja in da glavar nekaj namerava. Ni mu bilo naznano, da morebiti njega črti in da ho on osebnosti prj občutil njegovo nejevoljo. Zatorej je večkrat pomisljal ali ne bi utegnulo za mesto in sanj bi bil bolje, ko bi se odpravil svoji časti in službi. Ni se bal tolikanj zasa, da, ko bi bil sam na svetu, mu ni bilo tudi za življenje veliko, ali tisti je akrcbeti za blaginjo vsega mesta in mislil je, da bi v teh okoliščinah morebiti bolj bi moč, kateremu bi bil Auserperg prijazen; ali, imel je — hčer, in kadar je staršur moču prišlo na misel, v kaki nevarnosti hode njegov otrok, si je želel, da ne bi imel sodniške butare, ampak da bi bil nepoznan rokodelce.

Helena je sedela v svoji sobi sama. Deklica ni vedela, v kaki skrbi so njen oče in meščanje. Imela je druge misli. Paš je nekaj slišala o nočnem ravnu, a da je ona prvotni vzrok tega, o tem se ji še sanjalo ni. Da je bil tudi on navzočen, mladi tujec, katerega

je s pogledom nedolžne prve ljubice imela za vzor moštva in kreposti, to jo je odkrivalo nekaj skrbelo. Ko pa je zagotovo svedela, da se mu ni nič zalega pripetilo, so jo obhajali sladkriji čuti upanja bodočega življenja. Saj je bil mlad in lep, govornil je, kakor more po njenih mislih govoriti samo mož blagočutečega srca, bil je celo — plemenit in vendar je ljubil njo, skromno mestno deklico! Kako nisko si stal ti, vrli Simon Grnišček, ko je devica v svojih sanjarijah primerjala njegova svojstva s tvojimi napakami, prijetno njegovo gibčnost s tvojo nerodnostjo, lepoto njegovo in lepo govorjenje a tvojo vsakdanjostjo. Da, Bogu bi bil ti potolčil, zakaj človek človeka sodi le po zunanem, zakaj mu ni mogoče a površja doseči do notranjosti.

Bilo je že dobro pozno popoldne. Večkrat se je Helena ozela skozi okno, da bi videla, kdaj bo šel oče iz hiše. Vselej je z njo nestrpljivo zopet sedla, kako delo v roke vzela in zopet odločila. Naposled je vzela iz nedrži list, na katerem je bilo nekaj malo besed zapisanih s podpisom: Cirijani, Brala je in zopet brala, poljubovala mrtve črke in oči so ji sijale od veselja.

"Grem!" — je šepetala — "grem, četudi oče svedo. Videti ga moram in hočem. Ena beseda njegova, zagotovo, da me ima rad, in zopet bom hitela domov. In če svedo oče? Naj! Na kolenskih jih bom za zamero prosila in če jim povem, kako ga ljubim, ne morejo me zametati, morajo mi odpustiti."

V tem hipu zašli, da se od spodaj odpirajo vrata, naglo skoči na okno. Sodnik, Grnišček in še trije meščani so šli venkaj. Od veselja je deklica poskočila.

Brš pokliče svojo streljanko in ji veli, naj ji pomaga obleči se, ker bo šla za trenotek venkaj na izprehod.

Mrak se je bil ravno storil, ko sta šli dve ženski skozi vrata vrata. Obe sta bili tako oblečeni in tako gostimi naližji zagrnanji, da ni mogel nihče ponati hčere mestnega sodnika in njene služabnice.

Na poldanski strani ljubljanskega mesta je takrat stalo nekaj drevja na daleč od ceste, ki drži

na doljenjsko stran. Tam je oborožen možak v zasenju za tudi držal dva konja. Prvi je imel široko sedlo in podgrinjalo, na katerem je bil navesen grb Auserpergov. Nedaleč od konj je na debli alonel mlad mož v zamet oblečen, z velikim črnim plaščem ogrnjen. Levico je naslanjal na dolg meč, s desnico pa je glava podpiral in premišljal. Kakor bi se hotel izsebiti vseh dvojn in premislekov, strese z glavo in pogleda po poti. Tamkaj vidi visokega moža bližati se.

(Dalje prihodajti.)

Pošiljajte otroke v otroški vrtec.

New York. — (Jugoslavanski oddelek F. I. S.) Mladi otroci, se učijo potom rabe svojih šatit. Da človek razume, kar čuje in čita, treba mu pojmov, to je, da si pod to ali ono besedo živo predstavlja ono, kar ta beseda pomenja. Otrok pa pridobiva pojme s tem, da vse stvari otipa, jih vzame v roke, ogledava in o njih vprašuje. Še predno je otrok prestopil prag kake šole, učil se je vsako minuto svojih bdeh ur. Velik vzgojvalec je nekoč rekel, da se otrok nauči več v prvih treh letih svojega življenja, nego v katerikoli treh letih kasnejšega življenja. In to raditega, ker se otroci učijo na podlagi metode, ki jo je mati narava rabila uspešno tekem davnih stoletij.

Otroški vrtec veruje, da ta način vzgoje ne bi smel prenehati niti tedaj, ko otrok začne pohajati v šolo. Prati, ki jih kar srb, bi da bi se s nočem ukvarjali, naj imajo hlovin in pesek in igrače, škarje in kladiva, da se z njimi igrajo. Normalen otrok je pooblaščen vprašati; odgovarjajte na njegova vprašanja. Treba vzdržati njegovi radovednosti. Otrok se uči hoditi s tem, da hodi, in šlovec bi mislil, da je vendar samoobsebi umevno, da se uči govoriti s tem, da govori; vendarle v starokopitali šoli je bil največji greh, ako je učenec kaj zašepetal. Otroški vrtec pa je ustvarjen za otroke; on ne pričakuje, da bo otroke prenapredil, tako da postanejo sposobni za prenapete metode tradicionalne šole. Naloga otroškega vrtca (kindergarten) je ta, da korak iz domačega življenja v šolo posta-

ne naraven prehod iz več ali manj tjavendanskega življenja v urejeno življenje šolskega razreda.

Noben otrok ne more vzgajati samega sebe. Družabno življenje otroškega vrtca je najboljši način, kako naj otrok začne svojo šolsko izkušnjo. Tu se mora prilagoditi trideseterici drugih otrok iste starosti, kar je pač precej različno od običevanja v družinskem krogu. V otroškem vrtcu se otroci s svoje igre in delom prvi naučijo "daj, da ti dam" družabnega življenja. Prinsijo a vrednim navadam kooperacije in obvladavanja samega sebe. Vsak otrok, ko je star štiri ali pet let, potrebuje, da pride v dotiko s več osebami, nego mu jih nudi družinski krog. Učiteljica otroškega vrtca je razumna in ljubeča kot prava dobra mati, ali ona je kot prava učiteljica v svojem vedenju in uvaja otroka v šolsko življenje. S tem, da otroški vrtec vzdržuje otrokev potrebi po družbi, naravnava njegovo navežbano voljo in istočasno spoštuje njegovo razvijajočo se osebnost, ustvarja pravilne navade in vedanja v dobi, ki je najbolj merodajna za razvoj njegovega znanja.

Otroški vrtec okrepnje otrokovo telo potem primerne telesne vadbe na prostem in v posranih, preobremenjenih sobah otroškega vrtca. Čas pohajanja otroškega vrtca je važna doba, da se odkrijejo otrokove vrline in slabosti in da se odstranijo ovire njegovega bodočega razvoja.

V naših ameriških mestih je otroški vrtec dokazal svoje posebno vrednost za tujoščence. Ko prihajajo tujoščenci v prvi razred ljudske šole, ne občuti se kar nič domačega; tuji so mu sovranci, govoreči drug jezik, in čudne tajnosti prve učenosti mu telmaja neka gospa, ki mu je jako tuja. Ta začetek amerikanizacije je za mnoge otročiče mučen in težaven in ima za posledico mnogo šolskih neuspehov.

Enostavnost pa in prirodu značaj delovanja v otroškem vrtcu, raba igrač in otroških igrar, ki so enaki za vse otroke po vsem širnem svetu, napravljajo, da se tujoščeni otrok takoj občuti kot doma. V otroškem vrtcu se nauči govoriti angleški, še predno začne samostano učenje čitanja. Učiteljica otroškega vrtca obiskuje otrokovo mater in je važi na sestanke mater, ki se vrli-

jo v prostorih otroškega vrtca, in jo prosi, naj si pride pogledat vrtec tekem uernih ur. Vse to se vrli-velik važnosti, ki ga otroški vrtec polaga na družabnost v vzgoji, in to je najboljši način amerikanizacije; otrok se tako ne odtujaše njegovi družini, kar je naravna stvar za človeško družbo.

Otroci delajo skupaj v malih skupinah na podu ali sedeč na svojih malih klopih. Gnetejo se okoli glasovirja, kjer pojejo z učiteljico najlepše otroške pesmi. Tu slušajo najlepše in staromile otroške pripovedke, bajke in pesmi. Občudujejo krasne slike in najlepših barvah. Z učiteljico gredo na dolge izprehode. Naučijo se o cveticah in drevesih, pticah in živalih. Gredo pogledat ognjegeace, spoprijateljajo se s redarji, ogledavajo si kitarje na delu, ljudi, ki kupujejo in prodajejo, ki delajo na polju, voznike in strojvodje. Spoznavajo se tako s delavci svojega sveta.

Otročiči so v otroškem vrtcu večji del pod milim nebom — neviševili letelo. Imajo na razpolago drsalnice, gugalnice in druge igrače. Vse to napravljajo otroški vrtec pravi raj za otročiče.

Ali vaš, kakaj se svoj detek tako rad potepa s drugimi dečki in uganja znanje "porodnosti"? Odgovor na to in mnoge uganje v obsevanju otrok najdaj v knjigi "Rakus biologije", katero dobili pri Knjižnici matice SRPJ.

IZUŠENI IN IŠTENI MLEKAR
Izkušeni in izušeni mlekar in bivši vođa mlekarne v starem kraju, želi dobiti delo, kot pomočnik v mlekarni, da bi si pridobil še nadaljne podrobne izkušnje v št. dežel v mlekarstvu. Plača in pogoji po dogovoru. Vsa vprašanja in ponudbe naj se blagovoljivo pošiljati na naslov: Anton Fon, P. O. Box 732, Roundup, Mont. (Adv.) Feb. 14-17

ZA KUHANJE PIVA DOMA
Imamo v saligi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričate, da je doma pri nas, kuhani vedno le najboljši in najcenašji. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenic in raznih ločev, itd.
Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje.
Grosnik, določiljem in v prodajalne šolskine dano primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo nam.
FRANK OGLAR,
5601 Superior Avenue, Cleveland, O.

Zgodbe o nekaterih krščanskih čednostih in nečednostih.
IVO BORLI.

(Dalje.)

No, a vsem se je bil sporazumel, celo a svojim teoretičnim želodcem — samo s praktičnim, ali realno rajši: a svojim goitancem se ni bil. Zakaj Jakob je bil vajen dobro, celo zelo dobro živeti; saj je bil pri starem baronu pravzaprav on gospodar. In tako se je dogodilo, da se še prvi dan ob 2 popoldne računai niso več ujemali. Za vsakrjo si je moral vzeti še kupček za naslednji dan. In naslednji dan je šel po grlu še četrti kupček.

"Oho! kar za polovico smo se torej preselili vsi štirje učenjaki skupaj! je spoznal Jakob, in šudno ga je spreletelo.

Toda stoji! — ali se ni pravzaprav uredil ranjši baron! . . . Kaj se to pravi: "brez skrbi živeti", če imaš še drugi dan take skrbi! . . .

Celo k odvetniku je stopil. "Hm" . . . je rekel ta. "Stvar je odvisna od razlage. . . Če pustimo preudarek na vsoti, ki jo je vam ranjši zapustil, je smatrati opasko o "brezskrbnem življenju" sveda samo za privesek. Če pa vrzemo naglas na baronov namen, ne zadostuje — — — Skratka: sigurna ta reč ni, toda ravno tako ni izključeno — — — Če hočete, poskušava še lahko — — —"

Ne! Ta bratovščina Jakobu ni dišala. Čemu pa je treba, da živi naposled ravno osemdeset let? Zakaj: od šestintridesetega do osemdesetega jih je štirinintrideset; ker je denarja samo za polovico skrbimo tudi življenje na polovico! . . . šestintrideset in dvaindvajset jih je osemindeset, torej skoraj šestdeset let. . . Dovolj bo! Vsekakor rajši dvaindvajset let življenja, nego štirinintrideset stradanja!

Toda tudi ta žrtve še ni bila dovolj. . . Prvega prihodnjega se je pokazalo, da bo treba leči v grob a petdesetim, prvega naslednjega je a petinintridesetim letom. Do takrat pa bo držalo, prav gotovo da bo, naj pride, kar hoče: zdaj šele je bil napravljen res pravi račun!

Toda prišlo je nekaj, a čemer niti naš preopresni Jakob ni računai: vojna! In ta je prebrtala vse te tako skrbno sestavljene številke. O, ne zaradi draginje! Ta prvi skrajna niti tako huda ni bila, njo samo na sebi je bil še postavil v svoj sadnji račun. Ne to — tisti strašni glas je bil, ki je šel od ust do ust: "Denar bo ob veljavni!"

Potem pa le ven iz kase i njim, dokler je še na kaj! Res, kakor da mu je še ljub ta glas — tako je zdaj Jakob divjal. Še sreča, da je poslušal tudi nasvet svojega prijatelja gostilničarja in si nabavil veliko zalogo livra! To je potem potrojil, ko je prišel še en glas: "Država bo pobrala, če prej ne, po vojni, toliko od ste!" Hudič, meni še ne! se je zaklel Jakob in divjal dalje, kakor da bi imela vojna še jutri končati.

Toda, kakor da se in še ni bilo dovolj, napo- di doba vojaških naborov, ali, kakor so rekli: "pregledov"! Tudi Jakob mora sveda tja. O, pa bi si bil kar samemu sebi roko stikal: Čim porine skozi vrata svoje ogromne telo, je še zopet sunaj! "Pretečaj!" Juhuhu! Zdaj pa le "pregledujte"! In ker ga kličejo še skoraj vsak teden, se tudi vsak teden na novo pretehta. In če bi opazil, da mu manjka.

No, pa ga začnejo prijatelji svariti od vseh strani: "Jakob, ne žri tako! Draginja bo še večja, roba vedno manjši! Kaj, bo potem a teboj, ki stradaš nisl vajen in ne znaš!" A Jakob samo: "Prvo je glava, prijatelji! Meni jo je rekel dolejš še samo trebih. Zato bova akrcbala i njo zanj, dokler bo nama le količkaj mogoče. Enkrat bo pa tudi vojne konec!"

Pa je prej njega. To se pravi: njegovega denarja in njegovih zalog. Samo še od kredita je živel še nekaj časa, aleparskega kredita: kdo bi moču s takim brehuhom ne verjel! Toda tudi ta boben poje le, dokler je napet. . . Kakor pa ne vemo, ali je prej umanjkal Jakobov trebih ali njegov kredit — nekega dne sta oba izplahnila. . .

Toda to je grom! Jakob in — lašeni Dirja sem, dirja tja, proel tu, roti tam — Obžalujemo — še sami nimamo!" In niti podpore nikake! In za nameček še — nov "pregled!"

"O, dobrodošli! Dpomovina torej ni čakala zaman!" se zareži polkovnik in ga zapiše. . .

Jakob — vojak! Celo vojak-vojsčak! Niko- li! Poreče, naj ga pošljejo v kak nagačen, v kako mesarijo, pekarijo — on da je v civilu trgovec, prekupčevalec, kaj vem še kaj!

Ne vzamejo mu vsake nade, a najprej da se mora naučiti vsaj salutirati. Ko zna to, mu prinesejo puško, Jakob zbolli, a tako nerodno, da mu zdravnik napiše recept na tri dni zapora. Šele po potrebnem pouku se upi spat potolčiti, a sme res tri tedne ležati in dobi potem "lakjo službo."

Zdaj ima vsaj nekaj prostega časa. In ga ne izgublja. . . Neprestano brede po mestu in okolici ter istika, kje imajo še kaj tega, kje še kaj onega. "In imajo, hudič!" tiho kolne. "Še vraga imajo: gnjati, izvrstnih klobas, jajec, vkuhanega sadja — kdo bi naštel! — šegrav je treba še tvojega nosa, da izvohaš! Ali kaj ti bo nos, če revaš nimaš bora v šepu! O, Jakob, Jakob moj, kam ava prišla! Naposled so le imeli prav, če so svarili! Kako življenje bi bilo zdaj, da si se prej zadovoljil s devetdesetimi kilami teže! Vse te dobrine tam zunaj bi bile naslada tvojemu telesu in ne samo duševna paša tvojim očem! —"

Ali naš Jakob v tem hipu samo še sluti ne, da se bodo strnilo ravno te poti v nekake predpotje njegove velike ceste navzgor. Naš Jakob namreč, skrit za grmom tam bližu, gleda ta hip v podčastniško kuhinjo svoje kompanije ter na tihem blagruje gospode od dveh svedov naprej. To je menasa, da! Že, kolikor je predpisane, a kaj šele postranski priboljšek! O, da bi bil šlovec korporal! In lahko bi bil — zakaj ni ne bil! — samo če bi siromak ne stal tu zunaj tako praznih rok!

(Dalje prihodajti.)

Zakaj naš narod zaupa svoje bančne posle nam

Zato ker smo včlanjeni pri Federal Reserve Bank, kateri me- sečno poročamo vse naše poslovanje, kar je naša banka pod vladnim in državnim nadzorstvom kakor tudi Chicago Clearing House Association in posebno pa še, ker imamo sposobno in izvrstno uredništvo in upravnal odbor, kar smo si v teku trideset- letnega obstanka, radi naše poštene in točnosti, pridobili za- upanje za vse oddelke našega poslovanja.

VSAKI MORE PRI NAS

- vložiti varno svoj denar,
- kupiti prevratne hipoteke (mortgage),
- poslati denar na vse strani sveta,
- kupiti parobrodne listke za vse prekomorske črte,
- kupiti državne, mestne, okrajne in občinske bonde.

Če ima kdo za krajši čas vložiti na obresti \$1,000.00 ali več, ure- diti kakšno zupuščino, pooblastiti zastopnika svoje oporoke, ali pa urediti kako gospodarsko transakcijo, ali če ima, naj bo še posameznik, družave ali zadruga, denar za investirati, naj se vedno obrne na naše

NAJVEČJO, NAJSTAREJŠO IN NAJBOLJ POZNANO JUGO- SLOVANSKO BANKO V ZDRUŽENIH DRŽAVAH, KATERA IMA NAD ŠTIRINAJST MILJONOV DOLARJEV IMOVINE, in to je

Kaspar State Bank
1900 Blue Island Ave. in vogal 19ste ulice
CHICAGO, ILLINOIS

KAPITAL IN PRESTREK
\$1,250,000.00

BANCNA TRDNJAVA JUGOSLOVANOV V AMERIKI